

Jarní řepka olejka – pokusy pro Seznam doporučených odrůd

Podíl řepky jarní na našich polích je v posledních letech nízký a pohybuje se obvykle kolem 5000 ha. V loňském roce se snížil podle odhadu Svazu pěstitelů a zpracovatelů olejnin dokonce jen na přibližně 3000 ha. K nárůstu plochy dochází v letech s vyšší potřebou náhradních zásevů za nezaložené či vyzimované porosty ozimé řepky. V roce 2011 tak plocha jarní řepky dosáhla 20 000 ha.

Význam jarní řepky ve světě je mnohem větší než u nás. V Kanadě a v oblastech kontinentálního klimatu východní Evropy hraje rozhodující roli. Tomu odpovídá i intenzivní šlechtění liniových i hybridních odrůd, které pak vede k výraznému zvyšování výkonnosti odrůd i v našich domácích podmínkách.

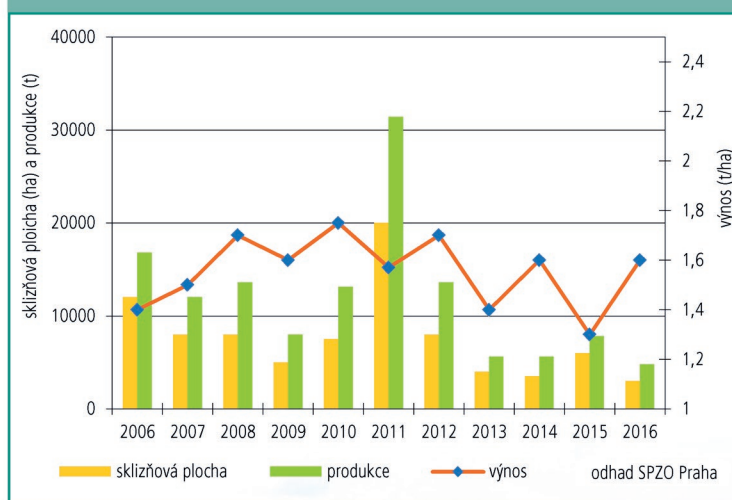
Zkouší se na řadě lokalit

Vybrané registrované odrůdy jarní řepky jsou zkoušeny v pokusech pro Seznam doporučených odrůd a jsou zakládány v jedné úrovni agrotechniky. V loňském roce byly

pokusy založeny na šesti lokalitách ve zkušební síti Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského (ÚKZÚZ) a na šesti lokalitách u spolupracujících organizací. Úspěšně se podařilo vyhodnotit výsledky na deseti lokalitách. Ve zkoušeném sortimentu byly zastoupeny dvě odrůdy hybridní a dvě liniové.

Výnosy odrůd na jednotlivých lokalitách jsou uvedeny v následující tabulce. Lokality jsou rozděleny do teplé a chladné pěstitelské oblasti. Výsledky loňského roku jsou porovnány s průměrnými výnosy z let 2013 až 2016.

Jarní řepka – vývoj ploch, produkce a výnosů 2005–2016

Podíl jarní řepky na našich polích je v posledních letech nízký a pohybuje se obvykle kolem 5000 ha

Foto Petr Zehnálek

Tab. 1 – Výnos semene odrůd jarní řepky olejky zkoušených pro SDO v roce 2016 (v % – 100% = průměr liniových odrůd)

Odrůda	Teplá oblast								Chladná oblast						Celkový průměr	
Lokalita	Chrastava	Jaroměřice n. R.	Opava	Pusté Jakartice	Štáňkov	Žatec	průměr 2016	průměr 2013–2016	Humpolec	Hradec n. S.	Lípa	Trutnov	průměr 2016	průměr 2013–2016	průměr 2016	průměr 2013–2016
Hybridní odrůdy																
Mirakel	PFH*	129	119	125	114	154	120	127	118	115	110	122	111	114	113	121
Doktrin	PFH	121	112	108	109	144	112	118	112	103	104	99	113	105	108	112
Liniové odrůdy																
Sázava		95	105	104	115	94	103	103	99	108	112	105	99	106	104	101
Larissa		105	95	96	85	106	97	97	101	92	88	95	101	94	96	99
Průměr liniových odrůd v t/ha = 100 %		2,48	1,60	1,85	2,16	1,71	1,16	1,83	2,88	2,67	2,33	2,03	2,48	2,38	2,93	2,05
MD 0,05**		–	–	–	–	–	–	14	4	–	–	–	–	10	5	8

Vysvětlivky: *PFH – pylově fertilní (restaurovaný) hybrid, **MD 0,05 – minimální průkazná diference je údaj vyjadřující statistickou významnost rozdílů průměrných hodnot výnosů

Tab. 2 – Významné hospodářské vlastnosti odrůd, výsledky z let 2013–2016

Kategorie odrůd	Průměr (t/ha)	Minimální průkazný rozdíl (MD 0,05) v %	Doporučené (min. 2 roky pokusů pro SDO)			
Typy odrůd			hybridní		liniové	
Typ hybridu			PFH			
			Mirakel	Doktrin	Sázava	Larissa
Rok registrace			2014	2015	2015	2011
Výnos semene (%) v oblasti						
– teplá	2,88	4	118	112	99	101
– chladná	2,93	5	113	108	104	96
Výnos oleje (%) v oblasti						
– teplá	1,16	4	120	114	100	100
– chladná	1,16	5	116	111	105	95
Agronomická charakteristika						
Zralost (dny od Larissy)			0	0	0	131
Délka rostlin (cm)			126	127	130	126
Poléhání (9–1)			6,7	6,1	4,8	6,5
Odolnost proti chorobám						
Sklerotiniová hniloba (9–1)			6,6	6,8	5,9	6,1
Fomové černání stonku (9–1)			7,1	7,2	6,1	7,1
Černá řepková (9–1)			7,0	6,8	6,5	6,2
HTS (g)			4,22	4,18	3,91	4,31
Obsah oleje (%) při 8% vlhkosti semene			42,7	42,6	41,9	41,4
Kvalita semene v sušině						
Obsah oleje (%)			46,5	46,3	45,6	45,0
Složení mastných kyselin						
Obsah nasycených mastných kyselin (%)			5,85	5,75	6,37	6,64
Obsah kyseliny olejové (%)			63,73	65,29	61,60	60,98
Obsah kyseliny linolové (%)			19,28	17,78	20,34	20,38
Obsah kyseliny alfa-linolenové (%)			7,38	7,41	8,09	8,12
Obsah kyseliny erukové (%)			0,12	0,17	<0,05	<0,05
Obsah glukosinolátů (μmol/g semene při 9% vlhkosti standardizováno na 46% obsah oleje v sušině semene)			7,57	10,94	9,15	11,31
Obsah dusíkatých látek (%)			23,1	23,6	23,2	24,2

Vysvětlivky: 9 = nejlepší hodnota, příznivá vlastnost, 1 = nejhorší hodnota, nevyhovující vlastnost

Výnosy vlivem sucha poklesly

Výnosy jarní řepky v pokusech v roce 2016 oproti roku 2015 poklesly vlivem sucha (výnos liniových odrůd klesl v celkovém průměru z 3,27 t/ha v roce 2015 na 2,05 t/ha), pokles byl zvláště výrazný v teplé oblasti pěstování na suchých lokalitách, jakou jsou Jaroměřice nad Rokytou a Žatec. Svými výnosy zkoušenému sortimentu jak v letošním roce, tak i ve víceletém srovnání sortimentu dominovala hybridní odrůda Mirakel, následovaná odrůdou Doktrin. Liniové odrůdy Sázava a Larissa dávají výnosy na podobné úrovni, oproti hybridním odrůdám nižší v průměru přibližně o 16, respektive 10 %. V ostatních hospodářských vlastnostech se výrazně neliší s výjimkou odrůdy Sázava, která je méně odolná proti poléhání. Z kvalitativních parametrů lze uvést velmi nízký obsah glukosinolátů (tj. pod 10 mikromolů) u odrůd Mirakel a Sázava.

V roce 2017 nebudou pokusy pro Seznam doporučených odrůd zakládány. Všechny vybrané odrůdy jsou prozkoušeny a splňují kritéria pro zařazení do kategorie doporučených odrůd. Současně nebyla od zásevu 2014 podána žádná nová žádost o registraci odrůdy jarní řepky, proto také nejsou zakládány pokusy pro zkoušení užité hodnoty v rámci registračního řízení. Zkoušení odrůd jarní řepky bude obnoveno až po případném podání nových žádostí o registraci odrůd. Informace o odrůdách jarní řepky zkoušených pro SDO budou k dispozici od jara letošního roku v novém vydání publikace Seznam doporučených odrůd řepky olejky. Součástí této publikace jsou také informace o výsledcích zkoušení odrůd dalších olejnin. *

Ing. Petr Zehnálek,
Ústřední kontrolní a zkušební ústav
zemědělský, Hradec nad Svitavou